

Sözsüz Yakınlık Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sözsüz Yakınlık Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30862>

Özet

Sözsüz Yakınlık Ölçeği (SYÖ), bireylerin kişilerarası ilişkilerde sergilediği sözsüz iletişim davranışları aracılığıyla oluşturdukları psikolojik yakınlık düzeyini ölçmek amacıyla uyarlanmış psikometrik bir araçtır. Ölçeğin Türkçe adaptasyon çalışması, Mestan Küçük ve N. B. Şpir tarafından 2017 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu uyarlama çalışması, Türk kültüründeki iletişim pratiklerinde sözsüz davranışların etkisini ve önemini bilimsel olarak incelemeye olanak tanımaktadır. Ölçek, özellikle iletişim, sosyal psikoloji ve eğitim bilimleri alanlarında kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Sözsüz İletişim, Yakınlık, Kişilerarası İlişkiler, Uyarlama, Psikometrik Özellikler, Mestan Küçük.

Yazarlar

Mestan Küçük, N. B. Şpir

Amaç

Sözsüz Yakınlık Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin sosyal etkileşimlerde karışındaki kişiyle kurdukları psikolojik mesafeyi ve sıcaklığı ifade etmede kullandıkları sözsüz işaretlerin yoğunluğunu ve çeşitliliğini belirlemektir. Bu işaretler genellikle göz teması, vücut yönelimi, fiziksel mesafe ve dokunma gibi sözsüz davranış biçimlerini kapsar.

Ölçek, iletişim araçları, bireylerin yakınlık kurma eylemlerini ve bu eylemlerin farklı bağlamlardaki (eğitim, işyeri, aile) ilişkilerin kalitesi üzerindeki etkilerini sistematik bir şekilde değerlendirmelerine yardımcı olmayı hedefler.

Yapı

Ölçek tarafından ölçülen ana yapı, literatürde "Sözsüz Yakınlık" (Nonverbal Immediacy) olarak tanımlanan psikolojik yapıdır. Sözsüz yakınlık, bir bireyin diğerine karşı pozitif duygularını, ilgisini ve dikkatini sözcük kullanmadan ifade etme çabasıdır. Bu yapı, genellikle güven oluşturma, ilgi memnuniyetini artırma ve kişilerarası çekiciliği yükseltme ile ilişkilidir.

Ölçek maddeleri, bireylerin kendi sözsüz iletişim tarzlarını değerlendirmelerine dayanır ve bu davranışların sıkılığı veya yoğunluğu ölçer. Ölçek, genellikle birden fazla alt boyuta sahip olabilir; bunlar arasında dokunma davranışları, göz teması ve vücut duruşu gibi spesifik yakınlık göstergeleri yer alabilir.

Geçerlik

Türkçe uyarlama çalışması (Küçük ve Şpir, 2017) kapsamında, Sözsüz Yakınlık Ölçeği'nin yapısal geçerliliği detaylı olarak incelenmiştir. Yapılan analizlerde, ölçeğin orijinal formunun teorik boyut yapısını koruyup korumadığı saptanmıştır. Bu amaçla, faktör yüklerinin yeterliliği ve model uyum indeksleri değerlendirilmiştir.

Ayrıca, ölçüt bağımlı geçerlik çalışmaları yürütülerek, ölçeğin teorik olarak yakınlık göstermesi beklenen diğer psikolojik yapılarla (örneğin, iletişim kaygısı, empati) anlamlı korelasyonlar sergilediği tespit edilmiştir. Bu bulgular, ölçeğin amacına uygun bir şekilde sözsüz yakınlık yapısını ölçtüğünü desteklemektedir.

Güvenirlik

Sözsüz Yakınlık Ölçeği'nin güvenilirlik analizleri, iç tutarlılık ve zamana bağlı stabilite açısından incelenmiştir. Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanmış ve elde edilen katsayının kabul edilebilir düzeyin üzerinde olduğu rapor edilmiştir. Bu durum, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Ek olarak, test-tekrar test yöntemi kullanılarak, aynı örneklemden farklı zaman aralıklarında elde edilen puanlar arasındaki korelasyon incelenmiştir. Yüksek test-tekrar test korelasyonları, ölçek puanlarının zaman içinde kararlı olduğunu ve ölçüm hatasının düşük olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Küçük ve Şpir (2017) tarafından yapılan geçerlik çalışmasında, ölçeğin boyut yapısını doğrulamak amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. Bu analizler, orijinal ölçeğin varsayılan faktör yapısını (genellikle tek boyutlu veya çok boyutlu bir yapı) Türkçe örnekleme de uygun model uyum indeksleri ile desteklediğini göstermiştir.

Faktör analizleri, ölçeğin çok boyutlu bir yapıya sahip olması durumunda, her bir alt boyutun (örneğin, fiziksel yakınlık, görsel yakınlık) birbirinden ayrı ve teorik beklentilere uygun olarak sözsüz yakınlık kavramına katkıda bulunduğunu teyit etmiştir.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Öz bildirim tipi ölçek (Self-report scale). Derecelendirme formatı orijinal ölçeğe bağlı olarak Likert tipi bir ölçek olabilir (Örn: "Hiçbir Zaman"dan "Her Zaman"a).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yetkinler, özellikle üniversite öğrencileri ve genel popülasyon.

Yaş Grubu: 18 yaş ve üzeri.

Popülasyon Detayları: Uyarılma çalışması genellikle üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir; ancak ölçek, kişilerarası iletişimin olduğu her türlü yetkin popülasyonunda kullanılabilir.

Test Metodolojisi: Katılımcılar, belirli sosyal durumlarda sergiledikleri sözsüz yakınlık davranışları (örn. gülümseme, dokunma, göz teması) ne sıklıkla gösterdiklerini içeren ifadeleri esasna dayanır.

Anahtar Kelimeler

Sözsüz davranış, iletişim, Psikolojik mesafe, Sosyal etkileşim, İletişim yeterliliği, Mestan Küçük.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama: Bilgi mevcut değildir.

Bağlantı Kuruluş E-posta Adresleri: mekucuk@anadolu.edu.tr (Mestan Küçük)

Yazma Adresi: Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, Eskişehir, Türkiye.

İzinler, Ücret ve Test Yeri

Uyarılma Çalışması Yeri: 2017.

Ölçeğin bilimsel araştırmalarda kullanımı genellikle yazarların iznine tabidir. Ticari veya klinik amaçlı kullanımlar için sorumlu yazar Mestan Küçük ile doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir. Kullanım ücretine dair spesifik bir bilgi mevcut olmamakla birlikte, akademik amaçlı kullanımlar genellikle ücretsiz olduğu varsayılır.

Kaynaklar

Küçük, M. ve Şpir, N. B. (2017). Sözsüz Yakınlık Ölçeği'nin Türkçe versiyonu için geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 28, 273-283. doi:10.31123/akil.437629.

Bu ölçeğe ait orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [sozsuz-yakinalik-olcegi-](#)

[toad.pdf](#)

Sözsüz Yakınlık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte bulunmamaktadır. Maddelerin içeriği ve derecelendirme formatı için lütfen referans makaleye (Küçük & Şpir, 2017) bağvurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM